

ANUARIO BRIGANTINO

Historia - Arte - Literatura - Antropoloxía - Entidades culturais e deportivas - Acontecementos do ano - Administración Municipal

Fundado por D. Francisco Vales Villamarín

Comité científico

Alfredo Erias Martínez (director)

Xulio Cuns Lousa (secretario)

Fernando Alonso Romero

Manuel Ares Faraldo

Xosé Ramón Barreiro Fernández

José Antonio Fernández de Rota y Monter

José García Oro

Antonio Meijide Pardo

José Antonio Miguez Rodríguez

Luis Monteagudo García

Colaboradores técnicos:

Marcos Álvarez

Carlos Fernández Fernández

Xosé Luis García Sobrino

Xabier López López

M^a del Pilar Vázquez Ares

Xosé Mª Veiga Ferreira

EXCMO. CONCELLO DE BETANZOS

1998

nº 21

Dos traballos asinados
responden os seus autores; dos
demais, a dirección do ANUARIO
BRIGANTINO

Data límite de admisión de
orixinais:
31 de MARZO

REDACCIÓN
INTERCAMBIO

Excmo. Concello de Betanzos
Arquivo e Biblioteca Municipais
Rúa Emilio Romay, 1
15300 Betanzos, A Coruña
Tlf. (981) 771946

bibli1@alsernet2000.es

O ANUARIO BRIGANTINO é analizado
sistematicamente polo «CENTRO DE INFOR-
MACIÓN Y DOCUMENTACIÓN CIENTÍFICA»
(C.I.N.D.O.C.) do C.S.I.C. e incluído na base de
datos ISOC. Ésta ofrece información sobre
artigos publicados en máis de 1.000 revistas es-
pecializadas nos diferentes campos do
coñecemento que pertencen ás Humanidades ou
ás Ciencias Sociais.

A base de datos ISOC, accesible en liña des-
de calquer PC ou terminal de ordenador pola rede
telefónica conmutada ou por liñas especializa-
das para a transmisión de datos (X-25),
distribúese tamén en CD-ROM e en forma de re-
pertorios bibliográficos impresos.

O seu enderezo é:
Calle Pinar, 25, 3º, 28006 MADRID.
Tllef. (91) 4112220. Fax 564 50 69.

Así mesmo, os traballos do ANUARIO
intégranse nas bases de datos da BIBLIOTECA
XERAL da UNIVERSIDADE DE SANTIAGO DE
COMPOSTELA...

Ilmo. Sr. Don Manuel Lagares Pérez

*Alcalde-Presidente do Excmo. Concello
de Betanzos*

Cinuenta anos, 1948-1998, e o ANUARIO BRIGANTINO segue máis vivo que nunca, presente nas bibliotecas públicas e privadas, prestixiado polas valiosas colaboracións. Como revista de investigación editada por un concello, non ten paralelo en Galicia, aínda que nos últimos anos está sendo imitada dalgún xeito. Intercámbiase con revistas científicas de todo o mundo, adicadas ás ciencias humanas, pero priorizando as de Galicia, España e Portugal. Os seus traballos aparecen en relevantes bases de datos e pode dicirse que o Anuario Brigantino é o mellor e máis permanente embaixador de Betanzos.

Co soporte das institucións culturais do Concello (Arquivo, Biblioteca e Museo das Mariñas) e dirixido polo director de todas elas, D. Alfredo Erias Martínez, o Anuario afianzouse definitivamente desde que este home o tomou nas súas mans a partir do de 1983. El deulle rigor, estrutura e estética, sabendo manter aspectos do pasado ó tempo que elevaba o conxunto á categoría de revista universitaria *de facto*. Porque é evidente que a presenza universitaria, sobre todo das universidades de Santiago e A Coruña, é masiva e permanente, de tal maneira que o Anuario Brigantino está a cubrir un valeiro existente nas revistas deste tipo. Por outra parte non estamos diante dunha revista estritamente localista; o pasado de Betanzos como capital de provincia e o feito de continuar a ser capital dun extenso partido xudicial e capital tamén da comarca natural das Mariñas, fai que o arco xeográfico de interés se abra moito e mesmo chegue a toda Galicia cando é necesario.

Así pois, neste Betanzos ledo e esperanzado, que inicia con entusiasmo a "Feira Franca Medieval" na que se evocan as nosas raíces, a presentación do Anuario Brigantino, 50 anos despois, lévame ó recoñecemento e ó agradecemento máis fondo a pasados e presentes directores e colaboradores, e a lembrar como sempre ó seu creador, D. Francisco Vales Villamarín, sen esquecer tampouco ó noso Delegado Municipal de Cultura, D. Francisco Díaz Pereira que, co seu permanente entusiasmo, facilita as cousas para que Erias nos presente sen falta cada ano un novo ANUARIO BRIGANTINO. ¡Que siga en pé moitos números máis e todos o vexamos!

¡GRACIAS!

Cuberta:

Gracias ás fotografías de Ferrer tomadas con motivo dunha excursión de coruñeses a Betanzos no 1907, que chegaron por ferrocarril á Estación do Norte, podemos ver a imaxe que tiña o mosteiro das Cascas, hoxe ruinoso e abandonado. Xentileza de D. Andrés García Pascual.

Contracuberta:

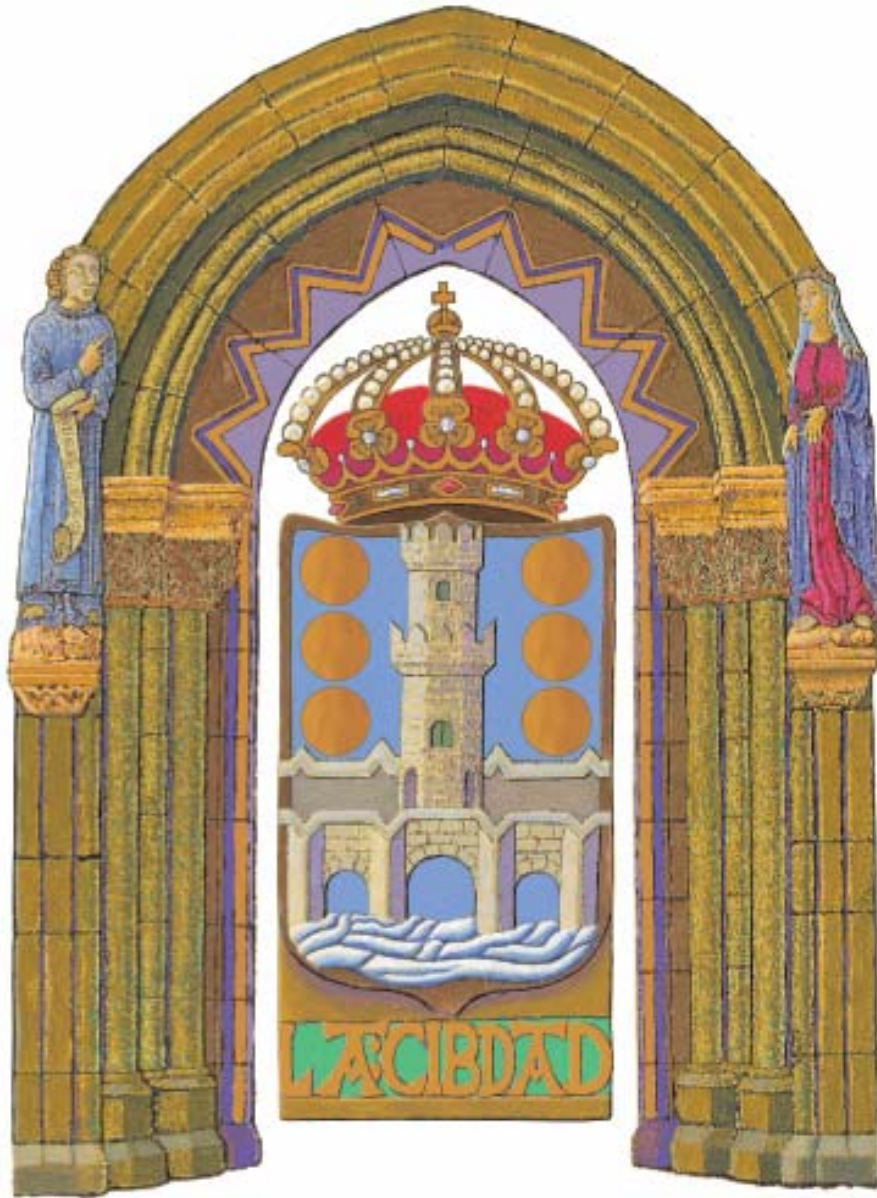
Canzorro da igrexa de Santiago de Betanzos (s. XIV-XV) coa imaxe do antigo deus creador dos romanos, o do principio e do fin, o de dúas caras: "Jano".

Deseño da cuberta, composición e maqueta: Alfredo Erias.

Depósito legal: C-1545 / 99

ISSN: 1130-7625

Imprime: LUGAMI -Betanzos-

Porta Sur da igrexa de San Francisco de Betanzos, co escudo da cidade existente na Porta da Vila. Autor: Alfredo Erias®

Historia...

*Las mouras constructoras de megalitos: Estudio comparativo del folklore gallego con el de otras comunidades europeas, por FERNANDO ALONSO ROMERO	11
*Gravados rupestres na parroquia de S ^{ta} M ^a de Ois (Coirós, A Coruña), polo GRUPO DE ARQUEOLOXÍA DA TERRA DE TRASANCOS	29
*Túmulos prehistóricos no concello de Narón, polo GRUPO DE ARQUEOLOXÍA DA TERRA DE TRASANCOS	35
*Impacto etrusco en la toponimia gallega: topónimos en <i>-es</i> , por LUIS MONTE AGUDO GARCÍA	45
*Contactos entre Galicia e Irlanda en la época pre-cristiana según los antiguos relatos orales recogidos en los manuscritos céltico-irlandeses, por M. ALBERRO	67
*El monasterio de las Cascas (Betanzos), por SANTIAGO DAVIÑA SÁINZ	77
*Posesións do mosteiro de San Xusto de Toxosoutos na parroquia de Urdilde (Roís, A Coruña), por CLODIO GONZÁLEZ PÉREZ	103
*La Casa de la Moneda de A Coruña en los siglos XV y XVI (I), por JOSÉ GARCÍA ORO y M ^a JOSÉ PORTELA SILVA	119
*Casamientos en la vieja Coruña. Algunos matrimonios celebrados en la parroquia de Santiago durante los siglos XVIII y XIX, por JOSÉ M. TARRÍO	133
*Entre 1770 y 1814 se establecen 14 fábricas de curtidos en la comarca ferrolana, por ANTONIO MELJIDE PARDO	167
*Os inicios do movemento obreiro e agrario en Betanzos (1899-1919), por XESÚS TORRES REGUEIRO	183
*O asociacionismo español en Cuba, 1900-1930: o caso galego, por MANUEL SOUTO LÓPEZ	241
*Mulleres e República: Aproximación ás asociacións de mulleres progresistas na Coruña republicana, por CARLOS PEREIRA MARTÍNEZ	255
*Betanzos baixo sospeita: o aparello de vixilancia nos anos da Guerra Civil, por EMILIO GRANDÍO SEOANE	291

Arte, Literatura, Antropoloxía...

*As laudas sepulcrais de San Francisco da Coruña (II), por ALFREDO ERÍAS MARTÍNEZ e XOÁN L. VÁZQUEZ GÓMEZ	301
---	-----

*El tema de la Anunciación en el templo parroquial de S ^{ta} M ^a do Azougue, por BEGOÑA FERNÁNDEZ RODRÍGUEZ	343
*As torres da Caramona ¿ou de Carmona?, por XOSÉ M ^a VEIGA FERREIRA	353
*La galería gallega: una tipología tradicional en permanente evolución, por ANTONIO GARRIDO MORENO	379
*La Capilla del Arcediano (Notas a unos gráficos), por FRANCISCO VALES VILLAMARÍN	405
*Rafael López Rienda y Ricardo Núñez: una relación profesional frustrada, por J. R. SAIZ VIADERO	409
*Guillermo Vázquez, autor de dous libros: <i>Pensando detrás do lar</i> e <i>A vida do pobre</i> , por CONCEPCIÓN DELGADO CORRAL	421
*Unha excelente novela na que pouco se concreta: <i>O Delfim</i> , de José Cardoso, por CONCEPCIÓN DELGADO CORRAL	431
*Latines para la reflexión, por JOSÉ ANTONIO MIGUEZ	441
*Cincuenta años después, por JOSÉ ANTONIO MIGUEZ	447
*Cando a cor se fai luz, por OLGAPATIÑO	449
*As vellas tardes [poema adicado ó cadro <i>Felipe Erias no labirinto</i> , de Alfredo Erias], por XOSÉ LUIS SOBRINO	453
*Memorias dunha viaxe de ida por volta á República Arxentina e á Oriental do Uruguay, por XULIO CUNS LOUSA	455
*Los cimientos de Europa, po BRAIS DA BOUZA	469
*¡Acouga xa...!, por BRAIS DA BOUZA	472

Entidades culturais e deportivas...

*Museo das Mariñas: guía urgente, por ALFREDO ERIAS MARTÍNEZ	475
*El Pasatiempo: una nueva dimensión, por JOSÉ CRESPI RODRÍGUEZ	491
*La Banda Municipal de Betanzos en 1998, por JOSÉ LUIS CASAL CASTRO ...	507
*...	

Acontecementos do ano

*Pregón da Festa do Viño, por XULIO CUNS LOUSA	519
*Pregón da Feira Franca Medieval, por XULIO CUNS LOUSA	527
*Pregón das Festas Patronais de San Roque, por CRISTINA ALBERDI	531
*Función do Voto, por MANUEL LAGARES PÉREZ	536